

Bijzondere school heeft nog steeds recht van bestaan.

Het jaar 1917 liet niet alleen de instelling van het bijzonder onderwijs zien, maar ook de gelijkstelling van alle burgers voor de wet. Zo werd het vrouwenkiesrecht ingevoerd, alsook het kiesrecht voor álle mannen. Dit historische feit is ook vandaag de dag relevant nu het bijzonder onderwijs onder vuur is komen te liggen.



Bijzondere scholen hebben een tweevoudige taak wat levensbeschouwing in brede zin betreft: kinderen inleiden in een specifieke religie én ze opvoeden tot burgerschap. Dat betekent – om een formulering van de jurist Hirsch Ballin te gebruiken, dat het onderwijs bijzonder mag zijn, maar niet ál te bijzonder! Er zijn grenzen aan de vrijheid van bijzondere scholen en dat betreft nu juist dat burgerschap.

Ik denk dat enkele protestants-christelijke scholen van zwaardere snit recentelijk inbreuk hebben gemaakt op het burgerschap, door ouders te laten tekenen dat zij tegen homoseksualiteit zijn. Wat dit voor hun kinderen betekent moet wel dramatisch zijn, maar bovendien suggereert het dat scholieren vanwege hun homoseksualiteit kunnen worden geweigerd. Dat gaat in tegen goed burgerschap.

Om een actuele vergelijking te trekken: kerken hadden een zekere uitzonderingspositie wat betreft samenkomsten tijdens de corona-pandemie. Maar toen zwaar protestantse kerken meenden wel enige honderden gelovigen te kunnen toelaten en hiermee een bedreiging vormden voor alle bewoners kon de regering niet anders doen dan dat privilege intrekken.

Kortom, de bijzondere school (nu nog in de meerderheid) heeft nog steeds recht van bestaan en gelovige ouders hebben het recht om kinderen in hun religie te laten opgroeien. Religieus onderwijs alleen 'van buitenaf' of een staalkaart van alle religies (een merkwaardig modern ideaal dat toch ook wel samenhangt met onvermogen om zichzelf te engageren aan één bepaalde religie) kan dat niet vervangen. Het opgroeien binnen een religie impliceert dan ook geenszins intolerantie jegens andere overtuigingen, al bestaat dat vooroordeel wel en kent elke religie dat: als ontsporing.

Op basis van zowel een tolerant religieus besef als van burgerschap mag gevraagd worden dat kinderen respectvol over andere religies en levensbeschouwingen worden onderricht. Discriminerende tendensen horen daarin geen plaats te hebben, want doen afbreuk aan goed burgerschap.

Het vergt tact van bijzondere scholen om de opvoeding tot burgerschap te combineren met religieus onderwijs. De religie mag als waarde dan nog steeds bovenaan staan, maar kan heel goed samengaan met burgerschap. Dat die beide waarden noodzakelijk in conflict zijn is een vooroordeel, dat zowel door fundamentalistische gelovigen als door strikt seculiere personen wordt gekoesterd.

Marcel Poorthuis

Professor interreligieuze dialoog

Tilburg University